

Case name

State of Maharashtra v. Bombay High Court (2008)

Case

महाराष्ट्र राज्य बनाम राजेन्द्र वशि्वनाथ बोन्ड्रे र अन्य।

Brief Summary

भारतको सर्वोच्च अदालतले एक फैसलामा दोहोर्‍याएको छ कि दुर्लभतम मामलाहरूमा मात्र मृत्युदण्ड दिनु पर्छ, जहाँ अपराध यतिजिघन्य र क्रूर छ कि समाजको सामूहिक अन्तस्करण स्तब्ध हुन्छ। अदालतले मृत्युदण्डलाई सावधानीपूर्वक प्रयोग गर्नुपर्दछ र अपराध यति गम्भीर छ कि यसले अन्तमि सजायको ग्यारेन्टी दिन्छ भने मात्र भनी टप्पिणी गरेको छ। फैसलाले सर्वोच्च अदालतको नीति अनुसरण गर्दै आजीवन कारावासको सजायलाई कडाइका साथ र समान रूपमा कार्यान्वयन गर्ने महत्त्वलाई पनि प्रकाश पारेको छ।

Main Arguments

सर्वोच्च अदालतले प्रस्तुत गरेको मुख्य तर्क मृत्युदण्ड र आजीवन कारावासको सजायको वरपरिकेन्द्रति थियो। अदालतले अत्यधिक गम्भीर अपराध भएका असाधारण मामलाहरूमा मात्र मृत्युदण्डको सजाय दिने जोड दिएको छ। अदालतले आजीवन कारावासको सजायलाई 14 वर्षको सजायमा रूपान्तरण गर्ने कुनै ठोस कानुनी आधारमा आधारति नभएको टप्पिणी गर्दै आजीवन कैदीहरूलाई माफी दिने विषयमा पनि छिलफल गरेको छ।

Legal Precedents or Statutes Cited

फैसलामा भारतीय दण्ड संहिता, धारा 303, 201 र 498 ए उद्धृत गरिएको थियो।

Quotations from the court

- "दुर्लभतम मामलाहरूमा मृत्युदण्ड दिनु पर्छ जहाँ अपराध यतिजिघन्य र क्रूर छ कि समाजको सामूहिक अन्तस्करण यति स्तब्ध छ कि यसले न्यायिक अधिकारीहरूलाई मृत्युदण्डको इच्छनीयता वा अन्यथा उनीहरूको व्यक्तिगत रायलाई ध्यान नदार्ने मृत्युदण्ड दिने अपेक्षा गर्दछ। "-" आजीवन कारावास भोगिरहेका दोषीलाई माफी माग्ने अधिकार हुन्छ। तर, माफी दिने कि

नगर्ने भन्ने नर्णय उपयुक्त सरकारले गर्नुपर्ने हुन्छ। "- " यसरी यो देख्न सकिन्छ कि आजीवन कैदीहरूलाई माफी दिइन्छ र कुनै ठोस कानुनी आधार बनि चौध वर्षको अवधि पूरा गरेपछि जेलबाट रहि गरिन्छ।"

Present Court's Verdict

सर्वोच्च अदालतले नमिर्न नर्णयहरूमा भरोसा राख्यो:- बचन सहि बनाम पञ्जाब राज्य (1980) 2 एससीसी 684-दलबीर सहि बनाम पञ्जाब राज्य (1979) 2 एससीसी 1058

Conclusion

सर्वोच्च अदालतको फैसलाले भारतमा मृत्युदण्ड र आजीवन कारावासको सजाय दिने सिद्धान्तलाई पुनः पुष्टि गरेको छ। अदालतले सर्वोच्च अदालतको नीति अनुसरण गर्दै आजीवन कारावासको सजायलाई कडाइका साथ र समान रूपमा कार्यान्वयन गर्ने महत्त्वलाई जोड दिएको छ। फैसलाले आजीवन कैदीहरूलाई माफी दिने सावधानी अपनाउने आवश्यकतालाई पनि प्रकाश पारेको छ, माफी दिने नर्णय ठोस कानुनी आधारहरूमा आधारित हुनुपर्छ भन्ने कुरामा जोड दिएको छ।